

SOCIALE WERKERS & DE 'WET'

**Paolo Lopez
Bonilla**

INLEIDING

- Korte geschiedenis Socialzekerheidsrecht
- Grondrechten en Participatiewet
- Gevolgen Participatiewet
- Conclusies
- Dilemma

GESCHIEDENIS

SOCIALEZEKERHEIDSRECHT

- 1950-60 Welvaartsstaat.
 - Kinderbijslag & arbeidsongeschiktheid,
 - sociaal minimum ingevoerd,
 - Algemene Bijstandswet vervangt de Armenwet: **'de verlening van financiële bijstand uit de sfeer van de gunst naar de sfeer van het recht'**
- 1970-80 'zorgzame samenleving' Elco Brinkman (CDA)
 - Niet de overheid moet voor de mensen zorgen maar mensen moeten voor elkaar zorgen. (individualiseren van zorg taken).
- 2007 Wet maatschappelijke ondersteuning ingevoerd (WMO).
 - Privatiseren van zorg taken als uitgangspunt.
- 2015: 'Participatiemaatschappij' (Neoliberale-Staat).
 - Decentralisatie van overheids taken
 - Decentralisatie van begeleiding en ondersteuning (WMO)
 - De gemeente verantwoordelijk voor het begeleiden van doelgroepen die ver van de samenleving en de arbeidsmarkt staan (Participatiewet)
 - Gemeenten verantwoordelijk voor hulp, begeleiding en ondersteuning aan de jeugd (Jeugdwet)

NEDERLANDSE GRONDRECHTEN (19 & 20)

- **19. Werkgelegenheid; rechtspositie werknemers; arbeid**
 - 1. Bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van zorg der overheid.
 - 2. De wet stelt regels omtrent de rechtspositie van hen die arbeid verrichten en omtrent hun bescherming daarbij, alsmede omtrent medezeggenschap.
 - 3. Het recht van iedere Nederlander op vrije keuze van arbeid wordt erkend, behoudens de beperkingen bij of krachtens de wet gesteld.

- **20. Bestaanszekerheid; welvaart; sociale zekerheid**
 - 1. De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid.
 - 2. De wet stelt regels omtrent de aanspraken op sociale zekerheid.
 - 3. Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege.

PARTICIPATIEWET (SOCIALE ZEKERHEIDSRRECHT)

- Doel van Participatiewet (PW)
 - Meer mensen met een “afstand tot de arbeidsmarkt” die een baan vinden. **Het principe is: WERK gaat voor INKOMEN.**
 - **WERKEN:** moeite, inspanning van lichamelijke en/of geestelijke krachten om iets te verrichten, te verkrijgen of tot stand te brengen
 - **INKOMEN:** gehele som geld die iemand ontvangt door te werken, door ontvangst van een uitkering of pensioen en/of door opbrengsten uit vermogen
- Beleidsmatige gevolgen
 - Wajongers en WsW'er aangewezen op bijstand.
 - WW'ers vinden geen werk en gaan bijstand in.
 - Gemeentes krijgen meer ‘vrijheid’ Dus grotere verschillen met aanpak kan ontstaan (zie Rotterdamse vs Amsterdamse aanpak m.b.t bijstandsgerechtigde.)

PW IN STRIJD MET GR HOE KAN DAT?

■ Artikel 120

- De rechter treedt niet in de beoordeling van de grondwettigheid van wetten en verdragen.
 - De Grondwet is onze hoogste wet. Andere wetten en verdragen moeten altijd kloppen met de Grondwet. Maar de rechter mag hierover niets zeggen. De rechter mag dus niet zeggen dat hij een wet niet goed vindt, als deze wet naar zijn mening niet klopt met de Grondwet.
 - De rechter mag dat niet omdat de Eerste en Tweede Kamer en de regering de wetten hebben gemaakt. **Alleen de regering en de Eerste en Tweede Kamer mogen iets te zeggen hebben over de regels die voor iedereen gelden.**

GEVOLGEN PW: ERVARINGSDESKUNDIGE

■ (Sven de Graaf)

- “De bijstand...je zal er maar in terecht komen. Met bitter weinig bestedingsruimte, aanschurkend tegen armoedegrens rondkomen, knokkend tegen een toenemend sociaal isolement, en dan pontificaal gesteld worden **tegenover een horde ambtenaren en een leger van “bemiddelaars” die in jou voor alles een ongewenste kostenpost dan wel verdienobject zien**. En hoewel je je toch al klein en vernederd voelt zonder baan, hoef je niet automatisch te rekenen op veel medeleven. Integendeel.”

■ Cissy

- “Ik ben 57 jaar. Een vaste baan zit er niet in. Hoe denkt u dat mijn beleving van de huidige tijd is? Ik ben verplicht naar de kledingbank te gaan, want kleding kan ik, al jaren, niet betalen. **IK VOEL MIJ BUITENGESLOTEN door het beleid van de huidige regering**. Regels/beboeten/ korten/ uitsluiten/ stigmatiseren, dat zijn de begrippen die mij bij opkomen bij het huidige beleid. Graag uw reactie.”

PRAKTIJK (1)

- **Mantelzorg: (PW & WMO)**
 - Uitkering van vrouw werd gekort (264 minder voor 4 maanden) omdat ze mantelzorgleverde aan haar dementerende ex-man.
- **Oppas (PW)**
 - Oma kreeg boete van 34.000 euro voor het oppassen van haar kleinkinderen past.
- **Muziek spelen (PW)**
 - Man krijgt boete van 46.000 euro omdat hij onkosten vergoeding kreeg voor muziek spelen tijdens Koningsdag.

PRAKTIJK (1)

- ‘Tegenprestatie’ aka Dwangarbeid (PW)
 - „Een mensontwikkelbedrijf zou het moeten zijn. Maar mensen doen er helemaal niet meer toe. **Consulenten worden afgerekend op het aantal plaatsingen. Targets.** Dus ook als het een mismatch is: doe maar. Geplekt ([Leidsedagblad, 2017](#))
 - Ombudsman Rotterdam: Tegenprestatie gaat in meer gemeenten verkeerd ([demonitor](#))
 - Meer voorbeelden zie:
 - <https://dwangarbeidneegroningen.wordpress.com/>
 - <http://dwangarbeidnee.blogspot.nl/>
- Wie in Nederland zijn rekeningen niet kan betalen, wordt beboet, vernederd en gegijzeld ([Decorrespondent 2017](#))
 - ‘Een lang verhaal kort: mijn schuld van 2000 euro is nu 15.000 euro,’
 - Een boete voor onverzekerd rijden à 400 euro kon na twee aanmaningen verdrievoudigen tot een boete van maar liefst 1200 euro
 - **Mensen met schulden zijn een verdienmodel geworden voor een industrie van incassobureaus, deurwaarders, bewindvoerders en ook de overheid.**
 - Mensen met schulden moeten zich door een Byzantijnse bureaucratie banen om van die schulden af te komen.
 - **En misschien nog wel het ergste: politici boeit dit nauwelijks iets.** (niet alle maar veel)

PRAKTIJK (1)(3)

- 64.000 Nederlanders spoorloos vanwege schulden ([RLT Nieuws, 2013](#))
- Meer dan 1 miljoen mensen hebben ernstige belatingsachtersanden. ([NOS, 2015](#))
 - Beslagevrijevoet
 - **Belastingdienst, deurwaarders negeren dit.** Ze nemen teveel beslag op het inkomen of uitkering van burgers waardoor deze burgers onder het bestaansminimum komen en dus verder de armoede in worden 'geholpen'.
 - Dit probleem was al bekend sinds 2013 ([Zembla](#))
 - Ombudsman ([Bij de overheid in het krijt](#))
- De groei van de voedselbanken loopt parallel aan het achterblijven van de minimuminkomens ([Volkskrant, 2015](#))
- Minstens 17.000 mensen met een vast contract in de thuiszorg en ouderenzorg zijn ontslagen ([Zorgwelzijn, 2015](#))
- De helft van alle mensen die onder de armoedegrens leven, heeft een baan. "**Werk is geen garantie meer voor niet arm zijn**", zegt het Sociaal en Cultureel Planbureau. ([Nieuwsuur, 2016](#))

CONCLUSIE

- De PW commercialiseert het Sociale Domein
- De PW straft de armen (werkende en niet werkende)
- De PW zorgt voor meer armoede in Nederland.
 - Dat zorgt ervoor dat mensen die in armoede leven uit de 'maatschappij' worden gewerkt.
 - Grote kans op mentale en lichamelijke problemen
 - Beslissingsvermogenomlaag
 - Concentratie problemen
 - Groter kans op ziektes vanwege stress en slechte eet en leefgewoontes
 - Meer wantrouw jegens andere mensen, voornamelijk overheid instellingen.
 - Schijt-aan-de-maatschappij houding.
- In 1965 bracht de Algemene Bijstandswet volgens haar Memorie van Toelichting 'de verlening van financiële bijstand uit de sfeer van de gunst naar de sfeer van het recht'. **In 2015 zijn we hard op de weg terug.**

DILEMMA

- In hoeverre worden jullie op zulke situaties voorbereid?
 - Hoe zal jij als sociale werker reageren als je baas vraagt regels te volgen dat in conflict zijn met jouw ethische waarden?

BRONNEN LIJST

- **Doel Participatiewet**
 - <https://www.samenvoordeklant.nl/wetten/participatiewet>
- **Gevolgen PW**
 - <https://www.divosa.nl/de-bijstand-volume-en-uitstroom-en-samenstelling>
- **Nederlandse Grondrechten**
 - <http://www.denederlandseggrondwet.nl/9353000/1/j9vvihlf299q0sr/vgrnbac43qvy>
- **Artikel 120**
 - <http://www.denederlandseggrondwet.nl/9353000/1/j9vvihlf299q0sr/vgrnfcwz08zv>
- **Nederlandse Bevolking 2017**
 - <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=03759NED&D1=0,3,6,9,12&D2=129-132&D3=0-4&D4=I&VW=T>
 - Huishoudens: [http://statline.cbs.nl/statweb/publication/?vw=t&dm=slnl&pa=71486ned&d1=0-2,23-26&d2=0&d3=0,5-16&d4=\(I-1\)-I&hd=090402-0910&hdr=t.g3&stb=g1.g2](http://statline.cbs.nl/statweb/publication/?vw=t&dm=slnl&pa=71486ned&d1=0-2,23-26&d2=0&d3=0,5-16&d4=(I-1)-I&hd=090402-0910&hdr=t.g3&stb=g1.g2)
 - WW en Bijstand: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/16/werkloosheid-daalt>
- **Kostendelersnorm**
 - http://wetten.overheid.nl/BWBR0015703/2016-10-01#Hoofdstuk3_Paragraaf3.2_Artikel22a
 - http://www.at5.nl/artikelen/144759/voedselbank_vreest_enorme_toestroom_nieuwe_klanten
 - <https://www.drechtstedenaanhetwerk.nl/uitkering/veel-gestelde-vragen-over-de-kostendelersnorm>
 - <http://www.knvg.nl/media/1494528/klacht-crm-kostendelersnorm-23-3-2016.pdf>
- **Geschiedenis NL**
 - Zorgzame samenleving: Basisboek Geschiedenis Sociaal Werk in Nederland, Maartne van der Linde, 2007, SWP Amsterdam
 - Welvaartstaat: https://www.parlement.com/id/vh8lnhrpfxua/periode_1958_1966_welvaartsstaat
 - Participatiestaat: <https://www.movisie.nl/sites/default/files/bestanden/documenten/Lorene-Henkel-Van-verzorgingsstaat-naar-participatiestaat.pdf>
 - Bezuinigen: <https://www.cpb.nl/sites/default/files/publicaties/download/cpb-notitie-4september2013-decentralisaties-het-sociale-domein.pdf>
 - WMO gevolgen: <https://www.trouw.nl/home/cnv-effecten-wmo-zijn-een-ramp-voor-de-zorg~ae002aa9/>
 - <https://www.zorgwelzijn.nl/wmo/nieuws/2016/6/17000-banen-verdwenen-in-de-zorg/>
 - Van gunst naar Recht (bijstand)
<https://www.nederlandrechtsstaat.nl/grondwet/artikel.html?artikel=20&categorie=8&auteur=&trefwoord=&1=1>